

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Művészetelméleti és Módszertani
Kutatóintézet

Keresztény egyházművészet a XXI. században Szimpózium

2017. március 16.

Hild-villa

az MMA Művészetelméleti és
Módszertani Kutatóintézet székháza

Előszó

„Énekelek a lélekkel, de énekelek az értelemmel is.”

(Korinthusbeliekhez írt I. levél 14:15)

Elkoptatott, gyakran használt közhely korunk emberének vélt vagy valós céltalanságában, reménytelenségében, mindebből következően hitetlenségében keresni lelki és szellemi nehézségeinek okát. Ugyanakkor nemigen volt olyan kor a történelem folyamán, amely ne így vélekedett volna magáról.

A 2017. esztendő a reformációra való emlékezés ideje. A reformáció nemcsak a kereszténység megújítása, hanem az emberi gondolkodás és önértékelés szabadságának kivirágzása is. Luther Márton fellépése nyomán reményteli lehetőséget kaptunk arra, hogy szabadságunk új módon való érvényesítésével forduljunk a Teremtőhöz.

Mindehhez nemcsak megfelelő liturgikus kellékek kellenek, hanem az azokat segítő, díszítő, gyakran értelmező művészi alkotások, amelyek a szemet, fület gyönyörködtetik. Ilyenek a történelem minden korszakában születtek. Rendezvényünk célja ezek számbavétele: szeretnénk választ kapni azokra a kérdésekre, hogy vajon a XXI. század embere milyen ösvényeken szeretne eljutni a Teremtő közelségébe? Segítenek-e ebben a művészet alkotásai, a szakrális zene, a templomépítészet? Azt is vizsgáljuk, hogy a népművészetben hogyan él az egyház üzenete.

Fehér Anikó

A szimpózium programja

2017. március 16.

9.00 – 9.30 Regisztráció

Megnyitó

9.30 Köszöntő

Bevezető előadások

Levezető elnök: *Kocsis Miklós*

9.45 – 10.05 *Füzes Ádám: A hit tartalma és megjelenése az új évezred küszöbén – Katolikus templomok liturgikus tereinek kialakítása és díszítése*

10.05 – 10.25 *Gáspár Csaba László: A zene a liturgia támasza vagy konkurense?*

10.25 – 10.45 *Richter Pál: Parasztkántorok a Kárpát-medencében*

10.45 – 11.05 *Povedák Kinga: A vallás és a populáris kultúra interferenciái: a keresztény könnyűzene*

11.05 – 11.20 Kávészünet

Ipar- és építőművészet

Levezető elnök: *Windhager Ákos*

11.20 – 11.40 *F. Orosz Sára: Szakralitás és kerámia művészet – A kultikus és a szent jelentésének műtárgyakban való kifejezése*

11.40 – 12.00 *Márton László Attila: Jelenlét a templomban*

12.00 – 12.20 *Vukosavljev Zorán: Templomépítészet és identitás – az 1945-1989 közötti időszak tendenciái templomépítészetünkben*

12.20 – 12.40 *Harmati Béla: Protestáns egyházi emlékek*

12.40 – 13.10 **Ebédszünet**

Zeneművészet

Levezető elnök: *Gáspár Csaba László*

13.10 – 13.30 *Fehér Anikó: Budapest legrégibb működő orgonája*

13.30 – 13.50 *Tardy László: A kántor helyzete, feladata, működése ma a katolikus egyházban*

13.50 – 14.10 *Vinczeffly Adrienne: Mennyei-földi harmóniák egykor és ma – Egy új kezdeményezés az egyházzeneben*

14.10 – 14.30 *Windhager Ákos: A szent és a politika – Két évforduló beszédes Szent Erzsébet-zenéi*

14.30 – 14.45 **Kávészünet**

Néprajz – népművészet

Levezető elnök: *Fehér Anikó*

14.45 – 15.05 *Keserü Katalin: Itt-ott kis templomok*

15.05 – 15.25 *Lovász Irén: Szakrális terek akusztikai hatásairól: az archaeoakusztikától a kortárs előadóművészetig*

15.25 – 16.25 **Kerekasztal beszélgetés**

Absztraktok:

Füzes Ádám

az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Egyházművészeti Bizottságának elnöke, a Kanter Károly Felnőttképzési Intézet igazgatója

A hit tartalma és megjelenése az új évezred küszöbén – Katolikus templomok liturgikus tereinek kialakítása és díszítése

A hit tartalma változatlan, azonban annak megélése, amit az ember befogad belőle, ami az adott korban hangsúlyt kap társadalmi szinten – ez korról korra módosul. E tartalmi változásnak lehettünk tanúi a történelemben, ahogyan a ritualizálódott vallásosságban különféle szentélyrekesztő falak jelentek meg, majd tűntek el a második évezredre. A barokk téralkotása közösséginek mondható a mindenhol jól átlátható, jól kommunikáló terekkel, de a XX. század „modern” embere már inkább színpadiasnak és taszítónak érezte a sokféle díszítés miatt. A II. Vatikáni Zsinat utáni liturgikus reform nagy lendülettel „tisztította meg” a liturgia színhelyeit, hozott létre egyszerű, átlátható, funkcionálisabb tereket. Azonban a következő generáció, akik a század utolsó évtizedében ébredtek öntudatra, már nem az egyszerűséget, igénytelenséget, hanem a méltóságot és szépséget kezdték keresni. Így indulnak el átalakított szentélyek második körben való újra rendezései, bútorozásai, kimaradt, hiányzó műalkotások beszerzései vagy elkészíttetései. A XXI. század katolikus közösségei újra olyan megrendelői lehetnek a művészetnek, akik számára fontosabb az igényesség, a szépség, a maradandóság és nemesség, mint a gyors megoldások. A mai megrendelők nem egyfélék, sokan nem akarnak semmiféle historizáló, felmelegített díszességet vásárolni, mások éppen a történeti folytonosság, a múlthoz való szoros kötődés kifejezése miatt szándékosan veszik elő a jól bevált sémákat.

Gáspár Csaba László

az MMA MMKI tudományos munkatársa

A zene a liturgia támasza vagy konkurense?

Mozartot ki kell tiltani a templomból, mert miséin a Föld dalol, nem az Ég zeng. Veszélyes volt a világi harmóniákat beengedni a mise zenéjébe, mert Mozart korára már szétválaszthatatlanul egybecsengett az opera zenéje és a liturgia muzsikája; földi dallammá vált az égi kórus. Ezzel azonban az ember még korántsem emelkedett a mennybe, viszont elzáródott a menny, mert elnémult a hangja. Ég és Föld harmóniáját csak olyan mértékben állíthatjuk, amilyen mértékben a két zenei világ különbségét állítjuk. (Vö. a IV. Lateráni XII. egyetemes zsinat (1215) megfogalmazásával: „a Teremtő és a teremtmény között nem lehet akkora hasonlóságot megjelölni, hogy egyúttal tudomásul ne vennénk a közöttük létező nagyobb különbözőséget” [inter creatorem et creaturam non potest similitudo notari, quin inter eos maior sit dissimilitudo notanda.] (DS 806)) Mozart a színpadon varázslat; a templomban pogányság és bálványimádás. Mozart zenéjébe még a Jóisten is úgy belefeledkezhet, hogy esetleg megfeledkezhet – rólunk...

Mozart és Haydn utolsó miséi miként feszítik szét a liturgikus keretet, és miként avatják színházzá a templomot?

Richter Pál

az MTA BTK ZTI igazgatója

Parasztkántorok a Kárpát-medencében

Az egykori Magyar Királyság területén a XIX. század végéig, a XX. század elejéig sajátos félfeudális gazdaság működött. Ennek egyik fontos társadalmi vonzata volt, hogy az ország különböző népei szinte háborítatlanul megőrizték hagyományos falusi közösségeiket, és ezzel együtt páratlanul gazdag folklórjukat. Mindeközben a főurak, a nemesség és a városokban élő polgárok mű-

veltségükkel nagyobb részt nyugat-európai (német, francia, itáliai) mintákat követtek. A zömében paraszti sorból származó cselédek, szolgák és napszámosok közvetítették a falusi közegbe a követendőnek vélt, leutánozandó úri és városi divat, zene, tánc stb. egyes összetevőit. Ez a folyamat évszázadokon keresztül biztosította a nyugat-európai kultúra elemeinek beáramlását és betagozódását a magyarországi etnikumok hagyományába. A két egymástól távol álló, látszólag kapcsolat nélküli világ, a magas műveltség és a szájhagyományos között még egy fontos közvetítő közeget kell említenünk, a vallásgyakorlást, és ennek színterét, a templomokat. A keresztény egyházak gyakorlatában éppen az egyházi énekek jelenítik meg leginkább a két műveltség kapcsolódási pontját mind a dallamok, mind pedig azok előadásmódja szempontjából. Az iskolázatlan parasztkántorok orgonajátéka, kíséresi módja, akár több évszázados jellegzetességeket őrizhet, melyek kántorról-kántorra hagyományozódtak. E jellegzetességek egy része lehet, hogy egy korábbi, szélesebb körben elterjedt kíséresi, illetve harmonizálási módot tükröz.

Povedák Kinga

az MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport tudományos munkatársa

A vallás és a populáris kultúra interferenciái: a keresztény könnyűzene

A XXI. század társadalmi/kulturális/technológiai változásai a vallás és a populáris kultúra sajátos együttélését eredményezték. Ennek következtében a vallási- és a szekuláris populáris kultúra korábban nem tapasztalt mértékű keveredésének lehetünk szemtanúi (Forbes&Mahan 2005, Lynch 2007). A világi és vallási kultúra közötti határvonal fokozatosan halványul. A populáris és a vallási kultúra kapcsolatának következtében megjelenő újabb vallási művészeti formák a vallási kultúrakutatás számára jelentős részben feltáratlan, felfedésre váró területet jelentenek. Míg a nemzetközi kutatásban a jelenség többirányú feldolgozása már meg-

kezdődött, a hazai vallás és kultúrakutatás nem fordított jelentős figyelmet a populáris tömegkultúra elemeinek a vernakuláris vallásosság keretei közé való beszüremkedésére.

Az előadás a kortárs kereszténység és a populáris kultúra egymásra hatását vizsgálja, rámutatva, hogy a szakrális és profán szféra nem elkülönülten, két külön világként léteznek, hanem egymást kiegészítve, egymásból merítve, kölcsönös egymásra hatásból épülnek fel. A kétirányú folyamatban egyrészt a populáris kultúra használ keresztény vallási jelképeket, másrészt a kereszténység is operál a szekuláris populáris kultúra elemeivel.

Előadásomban egy ambivalensen megítélt kortárs vallási jelenség, a keresztény könnyűzene jelenségkörén keresztül szeretném modellezni, milyen módon hat a populáris zene a keresztény vallási kultúrára, milyen módon hoz létre újszerű vallási művészeti formákat, amelyek jelentős hatással rendelkeznek a kortárs vernakuláris vallásosság (Primiano 1995) átalakulására is.

A téma jelentősen hozzájárulhat a kortárs vallási folyamatok megértéséhez. Bemutatja, hogy napjaink „szekularizálódó”, „mediatizálódó” globális tömegkultúrája miként jelentkezik a hazai kortárs vernakuláris vallásosságban, mindebből milyen belső dinamikai feszültségek, ellentétek keletkeznek, illetve, hogy a jelenséghez milyen újfajta vallási igények- és élmények kapcsolódnak motivációs forrásként.

F. Orosz Sára

keramikus iparművész, a SZIE-GTK Kommunikációtudományi Tan-
székének adjunktusa

Szakralitás és kerámia művészet – A kultikus és a szent jelentésének műtárgyakban való kifejezése

A kerámia megjelenése fordulópontot jelentett az emberi kultúrtörténetben. Létezik olyan kutatói megközelítés, ami a történelmet a kerámia ismerete előtti és az az utáni időszakra osztja fel. A forradalmi változás korántsem pusztán technikai újításról szólt. A paleolitikum tárgyalkotó művésze csakúgy, mint a napjaink tervezője mindig lényegesnek tartotta, hogy kifejezze a való-

ságon túli szellemi világhoz való kapcsolódást. Ez az igény már a kezdetekkor sem koncentrált kizárólag a funkcionális művek születésére. Számptalan formában jöttek létre úgynevezett kultikus, később szent tárgyak, míg eljutottunk a kortárs szakrális művészethez. Hosszú út vezet a halotti urnától Jézus Krisztus szenvedéstörténetének nonfiguratív megjelenítéséig. Erre a kerámia- és művészettörténeti sétára szándékozom invitálni hallgatóimat.

Márton László Attila

az MMA MMKI tudományos munkatársa

Jelenlét a templomtérben

A szándékom az, hogy a keresztény templomok szakrális belső tereit nem az építész vagy belsőépítész szemszögéből, hanem a belső tér és az abban jelen lévő használatból adódó lenyomatokon keresztül mutassam meg. Azt az egyidejűséget szeretném megragadni, ami ma ezekben a terekben jelen van. Kezdve a sort a ma még használatban lévő műemlék templomok belső tereivel, ahol egy korábban létrehozott enteriőrben jelennek meg a jelenkor tárgyai és a közösség jelenlétének lenyomatai. Folytatva a sort pár kiragadott példával a 60-as évektől kezdve Magyarországon épült templomok belső tereiből, különös tekintettel az akkor készült társzművészeti alkotások megjelenésére. Kitérek a 90-es évek organikus építészeinek munkáira, hogy a sort néhány mai példával zárjam le.

Az előadás során nem térek ki sem az épület és belső tér, sem a liturgia és térformálás kapcsolatára. Arra a jelenlétre helyezem a hangsúlyt, ami a különböző korokban készült, és a ma egymás mellett használatban lévő szakrális belső tér és a közösség között létrejön.

Vukoszávlyev Zorán

a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszékének egyetemi
docense

Templomépítészet és identitás – az 1945-1989 közötti időszak tendenciái templomépítészetünkben

A templomépítészet mindig is szintézist adott, ötvözve az építés mérnöki-rationális és művészi-szimbolikus jellegét. A templomépítés művészetén keresztül társadalmi-politikai korszakok jellemrajza is feltárul.

A vizsgált emlékkör a XX. század második felében a hazai keresztény történeti egyházak templomépítkezései által létrejött több száz épület, amely elegendő objektumot ad szintetizáló vizsgálatok számára – a jellemző csoportok lehatárolására és egyben a tendencia-változások alaposabb megismerhetőségére. A kutatás kiemelt figyelmet fordít a két világháború közötti időszak összetett folyamataival létező kapcsolódásokra és a rendszerváltás utáni megváltozott társadalmi környezetben kibontakozó építési tevékenységben kimutatható hatásokkal. Előadásunkban hangsúlyt helyezünk a II. világháborút követő négy évtizedes korszakra, amely a templomépítészeti kutatások feltáratlan területre. Az 1945-öt követő ideológiai cezúra időszakában továbbbővülő egyházak szakrális építészetének értékeléséhez kíván alapot teremteni most folyó adatgyűjtésünk – a szintézist felmutató áttekintő értékelés a főbb tendenciák ismertetésével részletesebb kutatási irányokat határozhat meg hazai templomaink építészettörténeti értékelésben.

Harmati Béla László

az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója

A kortárs művészet és az egyházak Magyarországon

A kortárs művészet és az egyházak kapcsolata régóta vita tárgya egyházi vezetők, teológusok, művésztörténészek, művé-

szeti írók és muzeológusok között. A rendszerváltással elérkezett korlátozások nélküli időszak azonban a megnyugtató rendezés és fogalmi tisztázás helyett kaotikus állapotot eredményezett. De mit is nevezünk egyházművészetnek? Ma, a XXI. század elején mit is jelent valójában ez a fogalom? Milyen elvárások húzódnak meg mögötte egyházi és világi részről, hiszen a szép számmal megjelenő megnyilvánulásokból mintha az derülne ki, hogy a világi és az egyházi szakemberek legtöbbször elbeszélnek egymás mellett. Pontos recept, megnyugtató válasz nem létezik. A fennálló folyamatok elemzése és megértése azonban közelebb vihet minket a helyzet tisztázásához.

Fehér Anikó

az MMA MMKI tudományos munkatársa

Budapest legrégibb működő orgonája

A Budapest III. kerületében, Békásmegyer Ófaluban található Szent József templomot Schaden János Mihály tervei alapján építették 1754 és '64 között. (Schaden nevéhez fűződik többek között az óbudai Szent Péter és Pál-templom plébániaháza és másokkal együtt a Zichy kastély felépítése is.) Az eltelt idő alatt az ófalui templom számos bővítésen, átépítésen, sőt tetőcserén esett át, miután tetőszerkezete 1950-ben leégett.

Itt található Budapest legrégibb működő orgonája. 1792-ben vásárolták a valószínűleg az 1650-80-as években épített hangszer. A barokk pozitív, azaz eredetileg szállítható orgona 13 kisebb, és két oldalt kétszer 7 nagyobb méretű síppal működik. Ma már elektronikus meghajtású, de megtalálható még a régi, lábbal működtetett fújtató is, amely a templomtérből, egy függönyvel eltakart nyíláson át kapta a levegőt. A hangszer egy manuálos, mintegy 3 és fél oktáv hangterjedelmű, pedálműve is kicsiny. 10 regiszter kapcsolója van, ezzel kell a kántornak gazdálkodnia a gyakran igen hideg kórustérben. Ráadásul ún. tört oktávval rendelkezik, azaz a legalsó oktávban a fizs billentyű adja a hangzó D-t. Csakis szeretettel, odaadással lehet megszólaltatni és

tudomásul kell venni, hogy egy szűk félhanggal magasabban szól a kívánnál. Egy letűnt világ hangulata sejlik fel hallgatója előtt.

Tardy László

az MMA rendes tagja, kántor-karnagy

A kántor helyzete, feladata, működése ma a katolikus egyházban

Hagyományos értelemben „kántorkodik”: orgonán kíséri/vezeti a hívek énekét: a barokk korban kialakult kántori gyakorlat – az orgonakarzatról kíséri vagy vezetni a hívek énekét – napjainkban fokozatosan veszít jelentőségéből. A zsinat utáni liturgia azt igényli, hogy a kántor az oltár és a hívek közelében legyen. Így egyre több helyen használnak elektromos orgonát, amely könnyen elhelyezhető az oltár és a hívek közelében.

A XIX. század második felétől alakult ki a „kántor-tanító” foglalkozás: az egyházi tanítóképzőkben és óvónőképzőkben az arra alkalmasak megtanulhatták a kántor zenei munkájának alapvető részét, mint tanítók, bizonyos pedagógiai ismereteket is szereztek, melyet az iskolában az egyházi énekek tanításában is kamatoztathattak. A ma működő kántorok többsége pedagógiai képzésben nem részesült, templomi szolgálatának viszont jelentős része kellene, hogy legyen a hívek, gyermekek ének anyagának fejlesztése. A hívekkel többnyire csak a liturgikus esemény megkezdése előtti néhány percben tud foglalkozni.

A zsinat utáni egyházzenei folyamatok további feladatot adnak a kántor számára: törekednie kell arra, hogy a liturgikus ének (gregorián ének és strófikus népének) ne az ő „szóló” előadásában hangozzanak el a liturgia folyamán, hanem abba minél többen kapcsolódjanak bele. Ennek egyik feltétele a hívek/gyermekek tanítása, a másik, hogy jó hangú/képességű gyermekekből vagy felnőttekből kisebb énekes csoportot (szkólat) szervezzen maga köré. Fontos, hogy az ilyen foglalkozásokon a résztvevők liturgikus képzést is kapjanak.

A mai helyzetben a kántor csak akkor tudja szerepét eredményesen betölteni, ha rendszeres továbbképzésben részesül. Erre napjainkban többféle lehetőség nyílik mind egyházi, mind világi vonalon. E tekintetben lényeges, hogy a kántori munkát ellátó személy munkáltatójától ehhez erkölcsi, és ha szükséges, anyagi támogatást kapjon.

Vinczeffy Adrienne

karnagy

Mennyei-földi harmóniák egykor és ma – Egy új kezdeményezés az egyházzenében

A Mennyei-Földi Harmóniák Egykor és Ma cím 15 éves kutatást és programsorozatot (koncertek, összművészeti bemutatók, kiállítások Szombathelyen, Kismartonban, Budapesten, Veszprémben, Rómában, publikációk: 7 CD, többnyelvű könyv, kották, kétnyelvű ismertetőfüzetek, két alkotói portréfilm) jelent.

A kérdések, amelyet fent említett módokon járt körbe a HangMűhely csapata, a következők voltak: van-e, lehet-e élő kapcsolat az egykori magyar kulturális-művészeti élet alkotói és kortárs alkotóink között? Van-e, lehet-e valamiféle párbeszéd az egykori és a mai szellemi élet meghatározó alakjai között? Érti-e érdekli-e a ma emberét az évszázadokkal korábbiak üzenete, érti-e érdekli-e a mai közönséget kortársainak üzenete?

A válaszokat e kérdésekre a működését a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központjának Zenei Tanszékén Vinczeffy Adrienne vezetésével megkezdő Tudományos Művészeti Műhely és a Berzsenyi Dániel Vegyeskar kereste meghívott művészek közreműködésével. A mintegy 400 évet felölelő időszak alkotói: herceg Esterházy Pál, Joseph Haydn, valamint a Széchényi család 10 zeneszerzőjével is foglalkozó tagja. A kortárs beszélgetőtársak: Szőnyi Erzsébet, Szokolay Sándor, Kocsár Miklós, Vajda János, Tóth Péter, Horváth Barnabás, Gyöngyösi Levente és Lackfi János. A program legnagyobb nyertesei azok az egyetemi hallgatók voltak, akik részesülhettek e 15 év felada-

taiban, felfedezéseiben és örömeiben, s azok a zenét szerető együttesek lesznek, amelyek a későbbiekben megszólaltathatják az egykori, illetve a mai, felkérésre készült kompozíciókat. A program jelenleg is folyik, s legfontosabb feladatának a kutatás eredményeinek és kortársaink kompozícióinak a közoktatásba való bevezetését tartja.

Windhager Ákos

az MMA MMKI tudományos munkatársa

A szent és a politika – Két évforduló beszédes Szent Erzsébet-zenéi

Árpádházi Szent Erzsébet az egyik legkedveltebb magyar szent, jelentősége messze a magyar egyháztörténeten túlra ér. Jellemző, hogy szakrális szerepével vetekedett egykor a szimbolikus politikai jelenléte. 1866-ban vált a hivatalos K.u.K. közéleti tematizálás egyik visszatérő elemévé Erzsébet királyné és a szent közötti rokoni-eszmei kapcsolat. A Szent Erzsébet-re hivatkozó Sisi-kultusz oly erőssé vált, hogy a társadalom zömében képes volt még a Kossuth-kultuszt is háttérbe szorítani.

Szent Erzsébet 1907-es évfordulója így egyenes következménye a korban immár a politikai szakralitás magaslatába emelkedett Sisi-kultusznak. Mikus Csák István szimfonikus költeménye és Demény Dezső miséje méltóképp reprezentálja a kor ünnepi/szakrális/politikai/köznyelvi állapotát. Szent Erzsébet halálának 800. évfordulója kapcsán azonban már eltérő jellegű művek születtek, mint például Buchner Antal monumentális 31.miséje és Bárdos Lajos ismert karműve.

Az előadás e négy zenemű elemzése kapcsán lebontja fel a fátylat a kulturális emlékezet zenei leképeződéséről és nem várt megújulásáról.

Keserő Katalin

az MMA rendes tagja, művészeti író, művészettörténész

Itt-ott kis templomok

A keresztény egyházakban az 1964-es katolikus zsinat óta nem történt olyan nagy horderejű változás, amely a liturgiára s így az egyházművészetre – ugyancsak a változás igényével – kihatott volna. Viszont alapvető változások történtek a művészetekben, s egy fordulat is, az utóbbi negyedszázadban (Magyarországon legalábbis), ami trendnek még nem nevezhető, de feleleveníti a vallások és a művészetek alapvető kapcsolatát. Hogy ebből az egyházak mit érzékelnek, nem tudom (nem látom), pedig egyházi igény (mecenatúra, megrendelés) nélkül egyházművészet nemigen létezhet. (Példaként említem a hosszas küzdelmek árán, de megvalósult egyetlen színes ablakot a sárospataki Szent Erzsébet plébániatemplomban. Ikonográfiáját kidolgozta Kuklay Antal.)

Kivételként látom az építési kezdeményezésből született templomokat (Csete György halászteleki plébániatemplomától /1985/ Makovecz Imre devecseri kápolnájáig /2011/), amelyeknél az átható építési gondolat meggyőző ereje nemcsak a templom létesítésére, formájára, anyagára stb. hat ki, hanem a „felszerelésre” is (Csete Ildikó textiljei). Ezek az épületek és liturgikus tárgyaik elsősorban az ökumené szellemét hordozzák, művészeti vonatkozásban pedig ökonomikusak. A XX. század végétől ez a két vonás nemcsak felerősödött a templomépítők műveiben, de szociális tartalommal is telítődött.

Mivel a XX. század második felének magyarországi templomépítészetről többféle feldolgozás is készült már, XXI. századi példákra térek ki bővebben (Mújdricza Péter magyarföldi temploma), amelyek közt határon túliak is vannak (Anthony Gall: Szent Kristóf római katolikus kápolna a Gyilkos-tónál, 1999), s amelyek olykor a református templomok képíró hagyományait is felelevenítik (Elekes Károly, Stefanovits Péter).

Lovász Irén

a KRE egyetemi docense

Szakrális terek akusztikai hatásairól: az archaeoakusztikától a kortárs előadóművészetig

A Károli Gáspár Református Egyetemen szerveztünk egy konferenciát 2015-ben Vallás és művészet címmel. A Magyar Művészeti Akadémia támogatásával meg is jelent tanulmánykötetünk. Itt közöltem egy hosszabb tanulmányt, amelynek néhány gondolatával szeretnék a szimpózium munkájához hozzájárulni. Tanulmányom az emberi hang, a szakrális tér és az akusztikai élmények összefüggéseit vizsgálja az archaeoakusztika, a vallásantropológia, a szakrális kommunikáció, a művészeti kommunikáció és az előadóművészet szempontjaiból. Megközelítésmódom multidiszciplináris, a művészet a vallás és a tudomány különböző szempontjait érinti. Az archaeoakusztika új tudományos perspektívájából láttat olyan új lehetőségeket, szempontokat, amelyekkel a szakrális terek kortárs építésze és/vagy a szakrális tereket használó kortárs előadóművészet, egyház/zeneművészet is inspirálódhat.

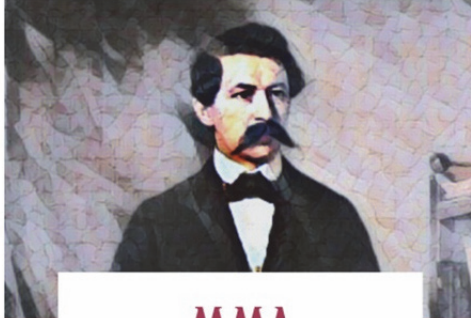
A borítón található fotó Szelényi Károly munkája.

JEGYZET

JEGYZET

JEGYZET

JEGYZET

MMA

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Művészetelméleti és Módszertani
Kutatóintézet

ESTÉK A HILD-VILLÁBAN

- MŰVÉSZETELMÉLETI ELŐADÁS-SOROZAT -

2017. I. félév: Arany János-emlékév

2017. február 9. 18:00

Nyilasy Balázs: Arany János és a románc műfaja

2017. február 23. 18:00

Kassai István: Weiner Leó elfeledett *Toldi*-ja

2017. március 9. 18:00

Windhager Ákos: Arany-alkotások a szimfonikus zenében

2017. március 23. 18:00

Kis Domokos Dániel: Arany János körei: a művészet és tudomány határán

2017. április 6. 18:00

Gáspár Csaba László: Arany János költészete a korabeli szellemi irányzatok tükrében

2017. április 20. 18:00

Falusi Márton: Arany-recepció a kortárs költészetben

A rendezvényen való részvétel regisztrációhoz kötött.
Regisztrálni a rendezveny@mma-mmki.hu e-mail címen lehet.